

Masarykova univerzita

Pedagogická fakulta

Anotace

Bc. Ludmila Beránková

Specializace: Specifické poruchy učení

PhDr. Mgr. Soňa Chaloupková, Ph.D.

Anotace knihy:

BARTOŇOVÁ, M. *Kapitoly ze specifických poruch učení I. Vymezení současné problematiky.* Brno: MU PdF. 2004, 2010

Knihu od paní Bartoňové jsem četla jedním dechem. Nejvíce mne upoutalo, že autorka píše o skutečnostech, o kterých jsem sama neměla ani ponětí. Autorce se podařilo zařadit velmi aktuální témata. Kniha je psaná detailně, ale ne rozsáhle, takže čtenář se dozví vše, co potřebuje, aniž by musel přečíst stovky stran.

Knihla obsahuje několik hlavních kapitol:

1. Základní problematika specifických poruch učení (SPU)

V této kapitole se čtenáři dozvědí, jak vznikala současná terminologie SPU. Mimo jiné, je zde (pro mě jako pro laika) moc pěkně vysvětlena funkce mozku, jeho hemisfér a částí. Jejich funkce mají vliv na správné čtení i vybavování si slov, špatné rozpoznávání slov aj. Toto vše má za následek (ne)schopnost číst plynule. Kapitola provede čtenářem počátky SPU a hlavně dobou kdy se problematika SPU stala aktuálním problémem. Nakonec je zde vysvětleno, že SPU není záležitostí pouze pedagogickou, ale hlavně lékařskou a psychologickou.

2. Zvláštnosti psychického vývoje jedince s SPU

Najdeme zde různé teorie od známých osobností, jako je Piaget, Freude, Erikson a také jednotlivá vývojová období od kojeneckého věku až po osobnost dospělého. Popsána je komunikace, city, volba povolání aj.

Žáci s SPU to nemají jednoduché na základní škole, na střední škole, ale ani v životě. Často jsou frustrováni, vyhýbají se škole. Je nezbytná podpora učitelů i rodičů.

3. Rodina a výchovné působení na dítě se specifickými poruchami učení

V kapitole je moc hezky a trefně popsáno soužití v rodinách i nynější hodnoty rodiny a manželství. Současnost je jiná než minulost, hlavně v rodinných vztazích. Dále jsou rozebrané styly učení (zavrhující, rozmazlující, aj.), ideálním výchovným stylem pro žáky s SPU, je demokratický styl. Pro rodiče s dítětem, které má diagnostikováno SPU, nastávají situace kdy jsou současně i učiteli svému dítěti. Toto učení má svá pravidla, která jsou také v knize popsána. Pro žáka s SPU je důležitá spolupráce a komunikace s rodiči i s učitelem.

4. Jedinci se specifickou poruchou v poradenském systému

Poradenská pracoviště: pedagogiko-psychologická poradna (PPP), Dys-centra, aj.

Ve škole: výchovný poradce, školní psycholog, školní speciální psycholog (není v každé škole)

Přehledně je zde popsán postup, jak reagovat pokud mám podezření, že jedinec trpí SPU. Ti, co se jich problematika týká, zde získají přehled o diagnostikování žáků a kdo koho diagnostikuje.

Prevence je nedílnou součástí této kapitoly a také možnosti péče pomocí alternativních přístrojů.

Mě nejvíce zaujal – EEG-Biofeedback. Existuje i poradenská pomoc rodičům, provádí se rodinné terapie a pracuje se s celou rodinou.

5. Edukační proces žáků se specifickou poruchou učení

Kapitola obsahuje zákony a vyhlášky platné pro žáky s SPU. Dozvíme se o základních možnostech péče o žáky s SPU. Hlavně o tom, kdo by měl vyučovat žáky s SPU a jaké jsou možnosti výuky. IVP a jeho důležité skutečnosti, názorná ukázka, jak plán zpracovat. I hodnocení žáků s SPU je důležitou a zodpovědnou záležitostí. Nejlepší hodnocení pro žáka s SPU je slovní a pozitivní.

6. Postavení cizího jazyka ve vzdělávání žáků se specifickou poruchou učení

Tato kapitola bude velmi užitečná učitelům všeobecných předmětů, hlavně českého a cizího jazyka. Jsou zde přínosně popsány jednotlivé postupy práce s jedinci s SPU v těchto dvou předmětech.

Doporučení:

Knihu bych doporučila studentům, zájímajícím se o problematiku SPU. Nebo lidem, kteří chtějí vysvětlení, co je SPU, kde jsou jeho počátky, na jaké instituce se s SPU obrátit. Kniha je pro studenty psaná pochopitelně a přehledně.

Dále bych knihu doporučila mnoha učitelům, aby i oni rozpoznali, jak se žák s SPU chová, jak se cítí, aj. Možná by si uvědomili, jak pedagog svým nezájmem a arogancí vůči žákovi s SPU může tomuto žáku ublížit nebo jej připravit o zájem a snahu. Pedagog by zde našel postupy a povzbuzení pro práci s žáky s SPU.

Také bych knihu nechala přečíst vedoucím pracovníkům škol. Z toho důvodu, aby i oni pochopili, že všichni žáci, kteří zlobí, provokují, mají podmíněná vyloučení, nebo jinak na sebe upozorňují, nejsou jen beznadějní lumpové. Aby brali v potaz i individuální práci s těmito jedinci, nejen je odsuzovat, ale také nalézat příčiny. Třeba by se nakonec našli i nějaké finanční prostředky, aby se žákům dalo více individuálně věnovat.

Kniha by mohla dobře posloužit rodičům, kteří již doma dítě s SPU mají nebo se tuto diagnózu dozvědí z PPP. Díky knize si mohou rodiče představit, co péče o jejich dítě s diagnostikou SPU obnáší. Zjistili by, že nejsou sami, kdo má dítě s touto diagnostikou a že vše se dá řešit. Hlavně by si mohli uvědomit, že oni jako rodiče, jsou pro své dítě velmi důležití. Dočetli by se, že jsou podnětná a podporující složka v životě svého dítěte. Pro rodiče je v knize jednoduše popsáno, jak diagnostika dítěte probíhá, co je k ní třeba a ve kterém zařízení je toto vyšetření možno uskutečnit.

Anotace č. 2

Výpisky z knihy: MICHALOVÁ, Z. *Specifické poruchy učení na druhém stupni ZŠ a na školách středních. Havlíčkův Brod: Tobiáš, 2001 ISBN 80-7311000-8*

Specifické poruchy učení – SPU

V prvopočátku jsou velmi důležitá vyšetření a zjištění SPU jedince. Žáci s SPU se na 2.stupni základní školy a na střední škole snaží a učí se mnohem víc než jejich spolužáci, ale pokud nezvládají co potřebují, cítí se méněcenní a mají problémy s učiteli i rodiči. Zde je třeba pomoci, aby nedošlo k neurotizaci jedince. Například dyslektik považuje svůj úspěch za štěstí nebo náhodu, pokud má neúspěch myslí, že je hlupák. Zdravý žák má úspěch, jako výsledek své snahy.

SPU=nedozrálá funkce mozku

SPU=vývojové poruchy- objevují se jako vývojově podmíněný projev.

Projevy SPU

nedokonalá schopnost – myslet, naslouchat, mluvit, číst, psát, počítat.

Druhy SPU

- Dyslexie – specifická neschopnost učit se číst klasickou metodou. Označení v praxi bývá dyslektik, ale nebývá to vhodné. Jedinec mívá specifickou poruchu čtení, psaní, pravopisu.
- Dysortografie – specifická porucha pravopisu, často bývá ve spojení s dyslexií. Doporučuje se ústní zkoušení, při písemném je třeba dostatek času.
- Dysgrafie – specifická porucha psaní, grafického projevu – písmo bývá kostrbaté, hůře čitelné atd.
- Dyskalkulie – specifická porucha matematických schopností – neschopnost pracovat s čísly, symboly. Dyskalkulie má mnoho příznaků a proto se dále dělí na: Verbální, Lexická, a další.

- Dyspinxie - specifická porucha kreslení
- Dysmuzie - specifická porucha hudebních schopností
- Dyspraxie - specifická vývojová porucha motorické funkce

Výskyt SPU

V naší populaci se SPU vyskytuje u 5-6% školních dětí, 4-10x častěji u chlapců než u dívek.

SPU se odráží ve výuce jednotlivých předmětů – český jazyk, matematika, hudební výchova, cizí jazyk, tělesná výchova, pracovní výchova, aj.

Přechod žáků s SPU z 1.stupně ZŠ na 2. stupeň ZŠ nebo na SŠ

Při přechodu na 2. stupeň ZŠ nebo na SŠ se žáci s SPU setkávají s přibývajícimi předměty i jejich náročností. Na začátku 6. ročníku je dobré svolat rodičovské schůzky a rodičům vysvětlit, jak se s žáky doma učit. Žáci učící se i doma budou lépe připraveni na větší náročnost učiva. Nejen rodičům, ale také žákům vysvětlit, jak oni sami mohou přispět k lepší přípravě učení. Například – učit se spolužákem, za pomoci internetu, barevně zvýrazňovat text, doučování učitelem, aj. Tolerance ze strany učitelů a spolupráce ze strany rodičů je při SPU důležitý aspekt.

Individuální vzdělávací plán

Sestavuje se odborníky speciálně pro integrovaného žáka se souhlasem rodičů (spolupráce s rodiči je velmi důležitá). V našem školství není obsah IVP závazně předepsán, ale měl by být stručný a výstižný. S IVP je třeba seznámit všechny učitele. Některé rady při IVP – preferovat ústní zkoušení, spíše práce na PC, předkládat tištěný text (žák si v něm může podtrhávat). Při učení používat atlasy, obrázky, nákresy. Více se zaměřujeme na pochopení textu. Oceňujeme vždy snahu žáka, nesnažíme se vidět jen chyby.

Odstraňování specifických poruch výslovnosti

S žákem je třeba trénovat ve škole i doma.

- Jedinec by měl mluvit pomalu
- Práce před zrcadlem – sledování mluvidel
- Vysvětlovat význam slov – žák slova pochopí a lépe zapamatuje
- Jsou vhodné i speciální hry

Vždy je třeba být trpělivý a také podporovaný od rodičů. Velmi důležitá je spolupráce školy, poradny a rodičů.

Názor na knihu:

Kniha je velmi pěkně a přehledně zpracovaná, čtivá a snadno pochopitelná. V knize je popsána obecná charakteristika žáků s SPU, rady pro učitele, kteří žáky s SPU budou vyučovat jednotlivé předměty. Přehledně je popsán individuální vzdělávací plán a vložen jeho příklad. Návrh možností, jak pracovat s integrovanými dyslektiky do víceletého gymnázia je také velmi zajímavý a pěkně zpracovaný. Pro školy, které o integraci žáků s SPU přemýšlí, může tento návrh sloužit jako představa toho, jak s žákem pracovat a co to obnáší. V neposlední řadě uveden výčet zákonů, metodických pokynů a vyhlášek vztahujících se k péči o žáky s SPU.

Závěr

Obě knihy sice řeší stejné téma, ale každá je pojata trochu jinak. Jsou vhodné pro ty, kteří chtějí odpovědět, jak se chovat a pracovat s dětmi s SPU.